Kinderen op de Laanweg 1: wat zagen zij in 1904?

Het probleem van veel oude foto's is dat ze pas echt iets vertellen als je weet wat je ziet. Zo heb ik een oude foto van drie kinderen op de Laanweg. Van twee van hen ken ik de namen nog. *A*ls ik nu niet opschrijf wat ik van hen weet, bestaat de kans dat die kennis verdwijnt.
De foto is omstreeks 1904 gemaakt. Links staan Rika en Jannetje Sohl en rechts staat een mij onbekend meisje. Jannetje (1896) en Rika (1897) en een vriendinnetje maakten een wandeling. Ze woonden in Buiksloot waar hun vader vlakbij de Waterkering een slagerij had. Vanuit hun huis waren ze eerst de Waterkering overgegaan en daarna gingen ze linksaf de dijkweg langs het Noord-Hollands kanaal (de Buiksloterweg) op.

Misschien liepen ze over de kruin van de dijk. Rechts lagen de akkers van de Buiksloterham. Ze passeerden na een heel eind lopen twee kleine arbeidershuisjes en zagen toen het imposante *Huis den Ham* en de bijgebouwen van die grote herenboerderij die bij de kruising van de Middenweg en de Laanweg stond. Daar moeten ze van de dijk over een slootje de polder in gegaan zijn. Ze lieten de Middenweg rechts liggen en gingen verder over het smalle, landelijke en onbestrate stuk van de Laanweg. Links zagen ze kleine boerderijtjes, een grote loods en een aantal kleine huisjes. Daar trof de fotograaf hen. Achterop de foto staat geschreven: *In de Ham.*

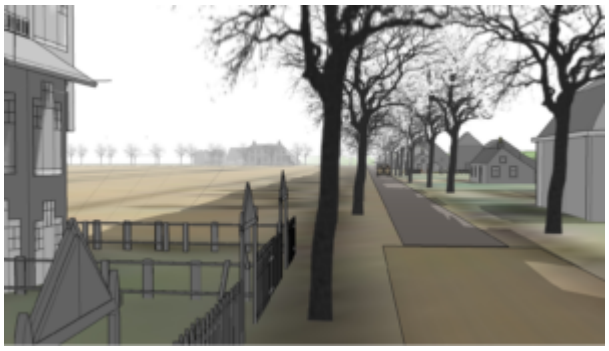

De tekening laat zien wat de drie meisjes achter zich zagen. Aan het eind van de weg, waar de rij bomen ophield, stond links Huis den Ham. De Laanweg fungeerde eigenlijk als een grote oprijlaan voor Huis den Ham. Aan de linkerkant op de foto strekten zich landbouwgrond of weiden uit en rechts stonden de kleine boerderijen en het Vinkenbuurtje. Van landbouwverkeer is op de foto niets te merken, misschien werd de foto op een zondag gemaakt. Het landelijke stuk van de Laanweg bestond sinds 1851, maar was nog weinig veranderd. Er waren huisjes bijgekomen rond nummer 20 en 22, maar dat was dan ook alles.

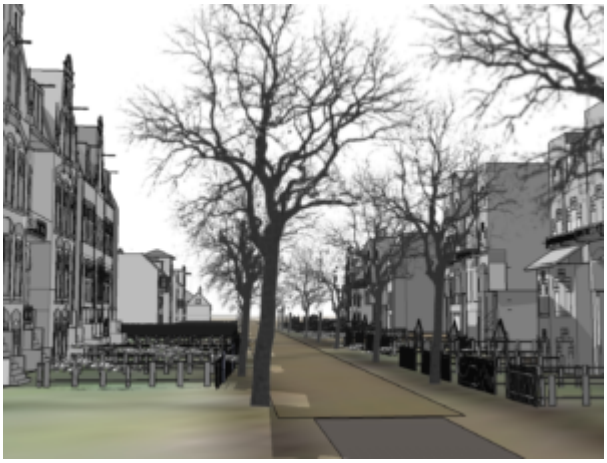

Hoe anders zag de Laanweg er uit in de richting waarin de kinderen kijken! Wat zagen zij voor zich?

- De fotograaf met een groot houten fototoestel op een houten statief.
- De bomenrij (iepen) die zich voortzette langs een iets bredere weg die bestraat was.
- Links en rechts nieuwe etagewoningen, in blokken gebouwd, met tuintjes ervoor en boven de toegangshekken bordjes met namen als: *De Eersteling, Wilhelmina, Smyrna* en *Hendrika*. In die huizen woonden mensen afkomstig uit de stad of uit andere plaatsen in Nederland.
- Rechts in een aantal sousterrains winkels met grote winkelruiten, die voor een deel nog leeg stonden.
- Links in de verte enkele grote losstaande villa’s.
- Drie elektrische booglampen die dat stuk van de Laanweg

verlichtten.
- In de verte rechts een open stuk land waar men van plan was nog te bouwen en waar o.a. Ajax speelde.
- In de verte aan het eind links: de gebouwen van de papierstucfabriek.

Het was voor hen een andere wereld! Dat zal voor de oorspronkelijke bewoners van de polder niet anders geweest zijn. Hun rustige omgeving was voorgoed veranderd door de komst van enkele architecten die aangetrokken werden door de ruimte en de goedkope grond in de polder. Ze hadden grote plannen voor de Laanweg. Het was een belangrijke verbindingsweg die naar de sluizen en de veerpont leidde. Er werd vanaf 1897 jarenlang gebouwd langs het begin van de weg, tot er door de nieuwe regels van de Woningwet van 1901 vrij plotseling een eind kwam aan de bouwactiviteiten daar.

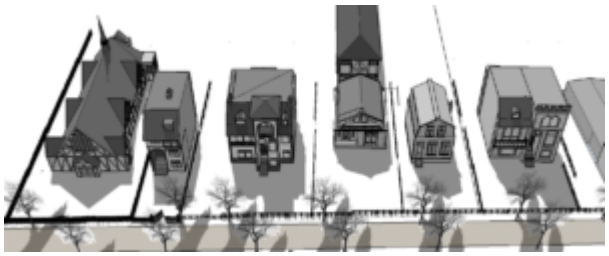

De R.K. hulpkerk St. Rita (op de tekening links) die in 1906 werd gebouwd, was het laatste nieuwe gebouw dat er op de Laanweg bij kwam. Daarna keerde de rust enigszins terug. De onzekerheid bleef, want de kranten stonden bol van plannen voor de Buiksloterham en de sluizen. Het zou nog lang duren voor Amsterdam werkelijk ging bouwen in de Ham.

Zie verder deel 3 van *De Geschiedenis van de Buiksloterham tot 1921*